

MILJØ- OG KLIMAUDVALGET

MØDETIDSPUNKT

26-11-2019 14:00

MØDESTED

Standard mødested for møder

MEDLEMMER

Charlotte Holtermann	Medlem	Afbud
Stinus Lindgreen	Næstformand	Deltog
Peter Westermann	Medlem	Deltog
Kim Rockhill	Formand	Deltog
Randi Mondorf	Medlem	Afbud
Özkan Kocak	Medlem	Afbud
Tormod Olsen	Medlem	Deltog

INDHOLDSLISTE

4. Orienteringssag: Orientering om grønne indkøb

4. ORIENTERINGSSAG: ORIENTERING OM GRØNNE INDKØB

INDSTILLING

Administrationen indstiller overfor miljø- og klimaudvalget:

- at nærværende status på grønne indkøb tages til efterretning.

POLITISK BEHANDLING

Taget til efterretning.

Udvalget har på baggrund af sagen bestilt en drøftelsessag.

Randi Mondorf (V), Charlotte Holtermann (S) og Özkan Kocak (S) deltog ikke i behandling af sagen.

BAGGRUND

Region Hovedstaden fik for nyligt godkendt en ny indkøbspolitik. Af denne fremgår, at Region Hovedstaden har 4 pejlemærker:

- Effektive indkøb
- Innovative indkøb og strategiske partnerskaber
- Tæt samarbejde med klinik og patienter
- Samfundsansvar, etik, bæredygtighed

Derudover fremgår det, at Region Hovedstaden har en forpligtelse til at forandre og påvirke samfundet i den rigtige retning. Der, hvor vi kan, skal vi forpligte os på bæredygtighed i respekt for de ressourcer, vi har til rådighed.

Udover regionen indkøbspolitik er målet om en ambitiøs indsats for grønne indkøb også indskrevet som mål i regionen handleplan for FN's verdensmål, som understøttende til verdensmål nr. 12. Yderligere understøtter grønne indkøb mange andre mål i handleplanen, særligt at hospitaler kan blive affaldsfrie i 2035. De konkrete indsatser sker bl.a. i regi af den koncernfælles indsats "Grøn Drift og Udvikling".

I lyset af ovenstående, har nærværende sag til formål at give miljø- og klimaudvalget et indblik i, hvor langt Region Hovedstaden er i dag i forhold til grønne indkøb. Endvidere belyse miljøeffekten af det samlede indkøb i dag.

Med udgangspunkt i dette indblik vil udvalget på udvalgsmødet få forelagt en præsentation til drøftelse, som belyser de fremtidige handlemuligheder for at fremme grønne indkøb yderligere og konsekvenserne herfor.

SAGSFREMSTILLING

Sagen fremstilles i følgende afsnit: 1) Status for grønne indkøb i dag, 2) Hvilken miljø- og klimapåvirkning har indkøb, 3) Udfordringer og opmærksomhedspunkter ift. grønne indkøb

I de følgende afsnit er de vigtigste pointer som følge:

- Regionen plukker i dag mange af de lavt hængende frugter og stiller grønne krav til flere forskellige udbud især indenfor transport, uønsket kemi, miljømærker på ikke kliniske varer og energieffektivisering.
- Klimapåvirkningen fra produktion af de varer der købes ind til hospitalerne udgør ca. 89% af regionens samlede klimapåvirkning (elforbrug, varmeforbrug og transport udgør de resterende 11% af CO₂-udledningerne).
- Det kan være komplekst, tidskrævende og fordyrende at udfører grønne indkøb, da der typisk ikke er grønne varer på hylden, men de skal udvikles i samarbejde med leverandører og klinikken skal bakke op om implementeringen. En yderligere indsats for grønne indkøb vil derfor kræve en

langsigtet målsætning og yderligere ressourcer.

- Grønne indkøb kræver en bred omstillingsindsats i regionen, som i nogle tilfælde kræver kultur- og adfærdsændringer i klinikken i forhold til nuværende forbrug.

Status for grønne indkøb i dag

Region Hovedstaden stiller i dag grønne krav i flere udbud, hvor der tages hensyn til miljø og klima. Regionen har ikke en systematisk registrering af, hvilke af de mange gennemførte udbud som de seneste år har indeholdt grønne krav.

Regionen har siden foråret 2019 haft tilknyttet en grøn indkøbsrådgiver (halvt årsværk), der bl.a. skal bistå med viden om og udvikle grønne krav til regionens kommende udbudsområder. Endvidere skal den grønne indkøbsrådgiver være bindeled i forhold til relevante netværksgrupper samt bistå med kommunikation og vidensdeling inden for området. Desuden har regionerne på tværs etableret et netværk med henblik på at vidensdele og udvikle krav i fællesskab. Fordelen med bredt samarbejde er, at markedet i højere grad kan flyttes.

Regionen stiller i dag grønne krav i udbud af energiforbrugende produkter, transportmidler og transportservices, hvor indsatsen er politisk besluttet. I forhold til særlig transport er regionen kommet langt med grønne indkøb for egne køretøjer og siddende patientbefordring. Regionen efterspørger i nogle tilfælde miljømærker på ikke kliniske vareområder. De fleste af de miljøkrav der stilles, understøtter arbejdet i *Grøn Drift og Udvikling* hvor der måles på reduceret klimabelastning (CO₂) indenfor transport, affaldsgen anvendelse og energiforbrug. Derudover benyttes der på nogle områder udbud fra SKI, som i forvejen tilvejebringer miljøkrav.

I regionen arbejdes der aktuelt på muligheder for grønne krav til indkøb af engangsbeklædning til personalet og til emballage. På møbelområdet arbejdes der med cirkulære indkøb, der dels vil nedsætte miljøbelastningen og dels sikre genanvendelse og genbrug.

Der er i dag ikke en klar organisering og ansvar for grønne indkøb, og der ligger ingen plan med konkrete mål for grønne indkøb i regionen. Det besværliggøres bl.a. forskellige målsætninger og fokusområder i regionen, fx fokus på patienter og økonomiske målsætninger kan være i strid med grønne indkøb. Administrationen er ikke afklaret med, hvordan prioriteringer og beslutninger tages, når det handler om grønne indkøb.

Af bilag 1 fremgår en kort og overordnet status på aktuelle grønne indkøb i regionen. I bilag 2 er beskrevet uddybende omkring processen, hvorved grønne indkøb indgår og opmærksomhedspunkter.

Hvilken miljø- og klimapåvirkning har indkøb

Regionen opgør i sit årlige klimaregnskab påvirkningen fra transport, affaldshåndtering og energiforbrug, men opgør *ikke* klimapåvirkningen fra ressourceforbruget og produktion af de varer og serviceydelser der indkøbes. Region Midtjylland og Region Nordjylland inddrager opgørelser for klimabelastningen fra indkøb i deres klimaregnskaber, og heraf fremgår det at ca. 89% af regionernes klimapåvirkning stammer fra ressourceforbruget og produktion af de varer der indkøbes (Se kildehenvisninger til de nævnte regioners klimaregnskab i bilag 3).

Hvis det antages, at Region Hovedstadens indkøb og heraf klimabelastning er relativt meget lig de nævnte regioner, vil klimabelastningen fra indkøb være tæt på ti gange højere end for transport og varme og elforbrug samlet. Dette er illustreret i figuren i bilag 3.

Som det fremgår af figuren i bilag 3, så er de fleste af de grønne indkøb, der udføres i regionen i dag, målrettet energiforbrugende varer eller vores egne transportmidler/-services, men få grønne indkøb er målrettet de 89% af regionens klimabelastningen, der kommer fra ressourceforbruget og produktion af varerne. For store dele af administrationen er det ny viden at indkøb påvirker klimaet så relativt meget, og regionen har historisk ikke arbejdet struktureret eller prioriteret efter effekten af klimapåvirkningen.

Udfordringer og opmærksomhedspunkter ift. grønne indkøb

På vareområdet plukker regionen på nuværende tidspunkt de lavt hængende frugter, dvs. indkøber de varer der er på markedet, som er grønne, og som kan indkøbes uden merpris. Det kræver mere arbejde og et langt sigte at udvikle grønne krav til de øvrige områder, dels fordi der ikke er gængse krav udviklet, og dels fordi en konkurrencesituation skal sikres til gavn for regionen.

En kendt udfordring ved grønne krav i udbud er, at de økonomiske konsekvenser for driften (klinikkens budget) først kendes efter udbuddets gennemførsel, og størrelsen af en eventuel meromkostning kan ikke altid isoleres. Der er ikke udviklet miljømærker, som understøtter regionens køb af udstyr og kliniske varer. Konkret betyder det, at regionen pt. selv skal udvikle grønne krav.

I mange tilfælde kræver grønne indkøb også en omstilling af klinikken eller driftsorganisationen. Grønne indkøb kræver derfor bredt samarbejde i organisationen, så der kan opnås de nødvendige mandater og/eller rammer til at gennemføre omstillingsprojektet og ændringer i forbrug. F.eks. indkøb af cirkulære tekstiler kræver, at nogle engangstekstiler udfases til fordel for tekstiler der kan vaskes, men det kræver en større omstilling i klinikken, der også involvere hygiejnesygeplejersker, logistik og vaskeri.

Yderligere opmærksomhedspunkter og et overblik over de generelle processer, som indgår i forbindelse med regionens udbud og muligheder for grønne indkøb er uddybet i bilag 2.

KONSEKVENSER

Ved tiltrædelse af indstillingen tages orienteringen om status for grønne indkøb til efterretning, og udvalget drøfter potentialerne ved grønne indkøb og regionens handlemuligheder fremadrettet.

POLITISK BESLUTNINGSPROCES

Sagen forelægges miljø- og klimaudvalget den 26. november 2019.

DIREKTØRPÅTEGNING OG KONTAKTPERSON

Diana Arsovic Nielsen / Rasmus Nielsen

JOURNALNUMMER

19074851

BILAGSFORTEGNELSE

- 📎 1. Bilag 1 Grønne indkøb i dag
- 📎 2. Bilag 2 – Udbudsproces og opmærksomhedspunkter
- 📎 3. Bilag 3 - Indkøbs klimabelastning
- 📎 4. 4. Præsentation som vist på MKU d. 26. november 2019

Bilag 1 – Grønne indkøb i dag

Følgende giver et overblik over hvilke grønne indkøb Region Hovedstaden foretager i dag (listen er ikke udtømmende).

Regionen stiller i dag grønne krav i flere udbud hvor der tages hensyn til miljø og klima. De fleste af de miljøkrav der stilles, understøtter arbejdet i *Grøn Drift og Udvikling* hvor der måles på reduceret klimabelastning (CO₂) indenfor transport, affaldsgenanvendelse og energiforbrug.

Overblik over nuværende grønne indkøb i regionen:

- **Patientbefordring.** Der er stillet krav om elbiler ved serviceaftalen for patientbefordring som resulterede i at 5% af patientture køres i elbiler.
- **Energiforbrugende produkter.** Generelt bruges totalomkostningsberegninger i forbindelse med evalueringen af udbud vedr. teknisk og medicoteknisk udstyr eksempelvis i nogle udbud som kan have en miljøfordel primært ift. elforbrug. Der blev bl.a. benyttet TCO ved udbud af klinisk køl og frys, endoskopvaskere, sengevaskere og scannere.
- **Farlig kemi.** Region Hovedstadens kemienhed har fokus på at udfase problematiske kemikalier fra produkter der anvendes i regionens drift. I den forbindelse har de i relevante udbud fokus på at få formuleret krav med henblik på at udfaset en række problematiske kemikalier til gavn for personale, patienter og regionens spildevand. Krav til kemi er bl.a. stille i udbud af handsker og elektroder.
- **Forbrugsvarer.** Der stilles i vores udbud af ikke-kliniske forbrugsvarer krav om miljømærker på enkelte produkter hvis prisen ikke er for høj (Miljømærker dækker dog kun meget få af vores indkøbsområder).
- **Fødevarer.** Her stilles krav om økologi og sæsonvarer.
- **Kropsbårne hjælpemidler.** Konkurrencekrav om genanvendt materiale i hjælpemidlerne som er engangsprodukter. Kravet fungerer mest som en advisering af markedet om at vi ønsker dette fremover.
- **Energieffektivisering på hospitaler.** Desuden laves der grønne indkøb der understøtter igangværende arbejde med reduktion i klimabelastning fra energiforbrugende produkter/systemer herunder ESCO-projekter.
- **Regionens egen transport.** Reduktion af miljøbelastningen fra vores transportmidler. Herunder elbiler til medarbejdertransport og biogas-lastbiler til regionens logistik f.eks. transport fra regionslageret og afhentning af blodprøver, affald mv.
- **Udbud af skyllevæsker.** Amgros har på vegne af de fem regioner i 2018 offentliggjort et fællesregionalt udbud, der indeholder krav til genanvendelighed af plastemballage.
- **Konkurrence på genanvendelsesgrad** ved udbud af nedrivning af bygninger
- **Ved udbud af nyt udstyr sikres tilbagekøb og genanvendelse** af eksisterende medico og teknisk udstyr
- **Lysskilder** afhentes af leverandører til genanvendelse

Områder hvor regionen pt. arbejder med grønne indkøb

- **Møbeludbud.** Generelle miljøkrav til fremtidige møbeludbud, herunder undersøge muligheder for at øge genbrug af egne møbler på tværs i regionen
- **Emballage.** Udviklingen af generiske miljøkrav til emballagen på produkter og varer, som på sigt skal medvirke til en bedre mulighed for genanvendelse.
- **Engangsbeklædning.** Miljøkrav til engangsbeklædning som bruges primært som patienttøj og til personalet i forbindelse med operationer
- **Taxakørsel.** Miljøkrav til taxa-udbud
- **Tekstilområdet.** Der arbejdes på at man langt sigt kan købe tekstiler med lang levetid med genanvendelse for øje. Region Hovedstaden er i dialog med Københavns Kommune med henblik på at udvikle fælles miljøkrav.
-

Det er vigtigt at have for øje af nærværende liste ikke skal betragtes som en udtømmende liste over regionens grønne indkøb, da klinikken også kan tage grønne hensyn når der købes ind samt at regionen køber på SKI's aftaler hvor der også i nogen grad tages grønne hensyn.

Samarbejde og information fra omverdenen

Region Hovedstaden er ikke den eneste, der har fokus på at få udviklet dels miljøkrav og dels markedet. For at skabe synergi ift. ressourcer, signal og viden orienterer og/eller deltager Region Hovedstaden i forskellige fora for at tilvejebringe så meget viden, som muligt. Region Hovedstaden repræsenterer Regionernes Fælles Indkøb som er medlem af styregruppen i Forum for bæredygtig indkøb, og holder sig orienteret i de indkøbsmål og krav, som er udviklet og udvikles af Partnerskab for Offentlige Grønne Indkøb (POGI). Endvidere har regionerne på tværs etableret en netværk med henblik på at vidensdele og udvikle krav i fællesskab. Fordelen med bredt samarbejde er at markedet i højere grad kan flyttes.

Bilag 2 – Udbudsproces og opmærksomhedspunkter

I dette bilag gives informationer om de generelle processer i forbindelse med udbud og mulighederne samt udfordringerne ved at inddrage grønne indkøb.

Generelle processer, som indgår i forbindelse med Region Hovedstadens udbud og hvordan grønne indkøb indgår:

1. Dialog med markedet inden udbuddet med henblik på kommende behov og muligheder, herunder mulige miljøkrav på området.
2. Den grønne medarbejder inddrages i udbud. Af hensyn til ressourcer er det nødvendigt med en prioritering af indkøbsområder for at finde ud af, hvilke områder har den største klimabelastning ved produktion af varerne. Grønne indkøb prioriteres ud fra hvor det vurderes at få størst effekt.
3. Regionens kemienhed afklarer om, det er relevant at deltage i udbudsarbejdet. De har fokus på at få formuleret krav med henblik på at udfaset en række problematiske kemikalier til gavn for personale, patienter og spildevand.
4. I forbindelse med udbudsmaterialet afklares med slutbrugere (brugergruppen), hvorvidt materialet skal indeholde grønne mindste- og/eller konkurrencekrav. Kravene kan i den sammenhæng bruges til at efterspørge/signalere ønske om og udvikling af grønnere produkter.
5. Regionen stiller ikke grønne krav, der går på kompromis med lægefaglige eller hygiejnemæssige krav.
6. Gennemførsel af udbud har ligeledes til formål at skabe økonomisk råderum, derfor er det vigtigt at det fornødne mandat til at stille grønne krav er tilstede.
7. Etablerede miljømærker anvendes i udbudsmaterialer, hvor det balancerer med øvrige hensyn herunder økonomi. Til mange af regionens varer er der endnu ikke udviklet miljømærker.
8. Generelt når regionen køber teknisk og medicoteknisk udstyr til regionen evalueres typisk totaløkonomisk på driften dvs. 10 årigt forbrug af el, vand, damp, køling, uddannelse, service og reservedele indgår som parametre i evalueringen af tilbud. Med et totaløkonomisk perspektiv opnås også nogle miljøfordele.

I arbejdet med grønne indkøb er det vigtigt, at man har nogle opmærksomhedspunkter for øje:

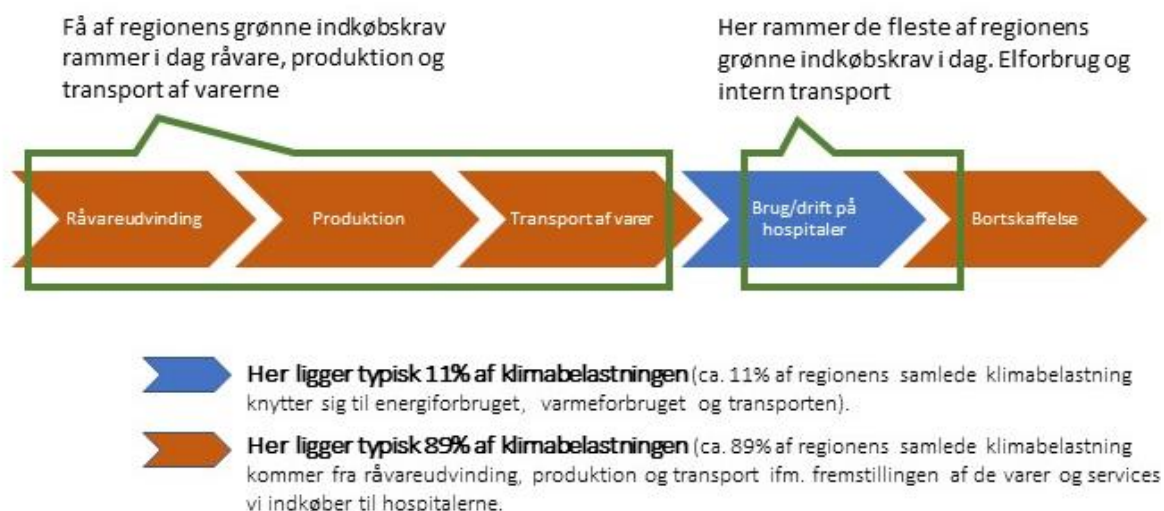
1. Arbejdet med bæredygtighed er i respekt for de ressourcer, vi har til rådighed.
2. På de fleste af regionens indkøbsområder findes der ingen grønne produkter, som kan efterspørges i dag. Hvis regionen ønsker grønne indkøb på disse områder kræver det at der stilles krav i dag, der viser markedet at regionen ønsker disse grønne produkter i fremtiden. Alternativ skal der indgås udviklingsprojektet (Offentlig-Privat-Innovation) i samarbejde med vores leverandører med formål at udvikle miljøvenlige varer.
3. Grønne indkøb giver derfor ikke altid resultater her og nu, men må betegnes som et langsigtet arbejde der skal skabe en motivation for at vores leverandører til at begynde at udvikle de miljøvenlige varer vi gerne vil indkøbe.

4. Regionen gør brug af indkøbsaftaler fra bl.a. SKI (regionen er pålagt at skulle benytte SKI betydeligt mere, jf. ØA aftaler 2018 og 2019), hvor regionen har svært ved at påvirke kravene alene.
5. Der er ikke en entydig organisering og klar ansvarsfordeling i forhold til grønne indkøb i Region Hovedstaden. Arbejdet med grønne indkøb sker på flere niveauer – det strategiske i forbindelse med udbud - men derudover er der også andre steder i region Hovedstaden fokus på bæredygtighed, som fører til grønne løsninger, f.eks. operationelle indkøbere decentralt, som i samarbejde med f.eks. klinisk personale finder grønne løsninger, som ikke indkøbsafdelingen inddrages i.
6. Udbud er kun udtryk for noget i processen, og det påvirker ikke strukturelle områder som f.eks. affald sortering.

Bilag 3 - Indkøbs klimabelastning

Figuren nedenfor viser, hvor regionens miljøkrav, i nuværende grønne indkøb, ofte er målrettet. Som det kan ses, bruges grønne indkøb i dag ofte til at nedbringe miljøbelastningen fra vores egen transport og hospitalernes energiforbrug. Regionen har længe haft fokus på transport og energieffektivisering og er kommet langt på disse områder.

Figuren viser samtidig, at regionens største klimabelastning (ca. 89%) kommer fra ressourceforbruget og produktionen af de varer og serviceydelser, der indkøbes. Størrelsen på regionens klimabelastningen i forbindelse med indkøb er forbundet med stor usikkerhed og overslaget er baseret på Region Midtjylland og Region Nordjyllands klimaregnskaber, hvor de opgør denne klimabelastning fra indkøbene. Klimabelastningen fra produktion af varer til regionen er ca. ti gange højere end den samlede klimabelastning, der opgøres i regionens årlige klimaregnskab, som pt. dækker varmekonsum, elforbrug, affald og transport. Regionen har i dag ikke opgjort, eller har en målsætning for reduktion af klimabelastningen der kommer fra ressourceforbrug og produktion af varer.

Kilde til Region Midtjylland og Region Nordjyllands klimaregnskaber:

https://www.rm.dk/api/NewESDHBLOCK/DownloadFile?agendaPath=%5C%5CRMAPPS0221.onerm.dk%5CCMS01-EXT%5CESDH%20Data%5CRM%20Internet%5CDagsordener%5Cforretningsudvalget%202018%5C14-08-2018%5CAaben_dagsorden&appendixId=208893
https://rn.dk/om-region-nordjylland/klimaregion/-/media/Rn_dk/Om-Region-Nordjylland/KlimaRegion/RegionNordjylland_Klima_og_miljoeregnskab_2018.ashx

Grønne indkøb

MKU møde 26/11-2019

Præsentation ved:

Indkøbschef Jens Brøndberg

Konsulent (grønne indkøb) Rasmus Nielsen

Grønne indkøb i regionen i dag

Krav om uønsket kemi i nogle produkter

Energieffektivisering

Grøn transport

Miljømærker ved ikke kliniske produkter

Dilemmaer

Kliniske

- Det kan være forbundet en risiko med nye ikke testede grønne produkter
- Der er mange hensyn, fx hygiejne og patientsikkerhed som er præmis forud for grønne indkøb

Miljømæssige

- Vi understøtter i dag ikke bl.a. Paris-aftalen med vores ressourceforbrug.

Økonomiske

- Risiko for at begrænse markedet ved 'skrappe' grønne krav som kan hæmme konkurrencen og medfører uønskede og dyrere produkter

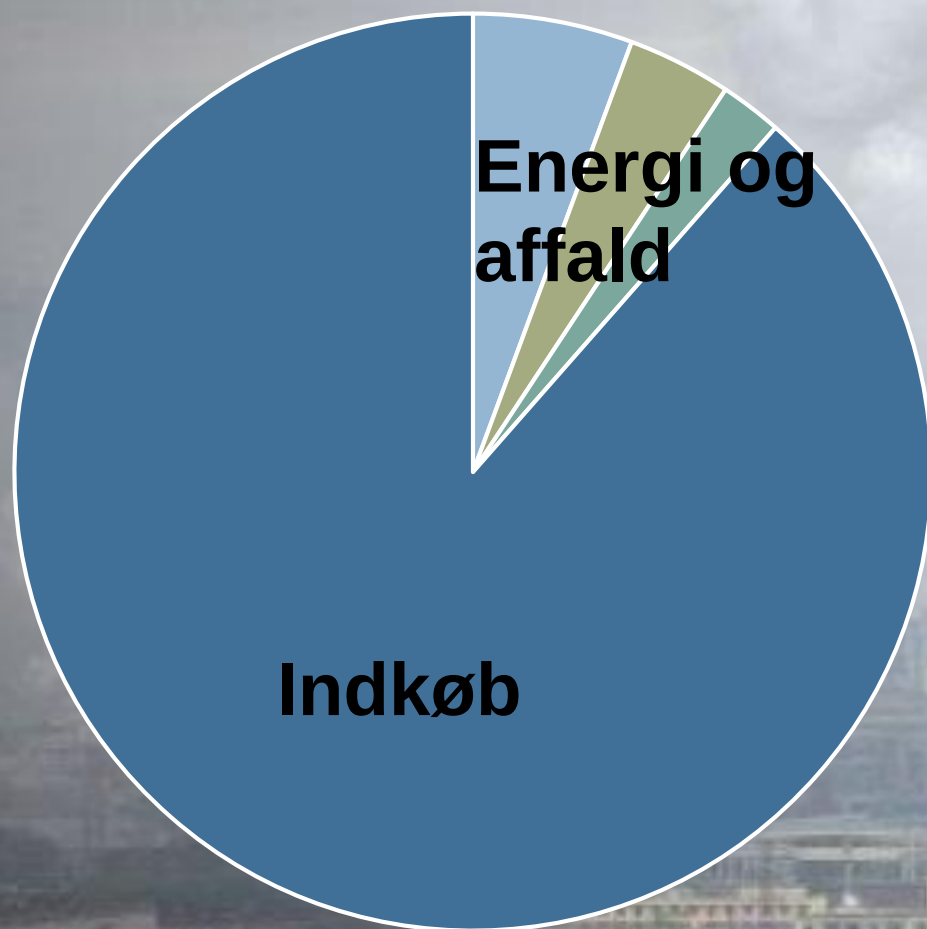
Ressourcemæssige

- Det kræver ressource at finde de rette grønne krav og lave Offentlig Privat Innovation.
- De lavt hængende frugter er plukket – yderligere indsats kræver mere arbejde og samarbejde med leverandører

Organisatoriske

- Indkøbsafdelingen har ikke mandat til at drive de tværoorganisatoriske omstillingsprocesser som ambitiøse grønne indkøb kræver.
- Det er uklart hvem der har mandatet til at bestemme at det grønne skal vægtes
- Mange forskellige politiske og ledelsesmæssige agendaer som udfordrer prioritering af grønne indkøb

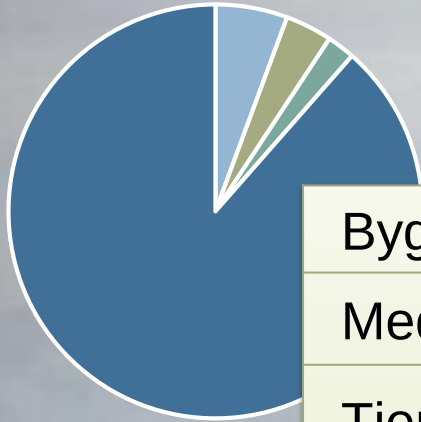
Indkøbs betydning for regionens samlede miljøbelastning

CO ₂ fra...	Ton CO2 pr. år	Andel
Elforbrug	47.000	6%
Varmeforbrug	31.000	4%
Transport	18.000	2%
Produktion af varer der indkøbes	740.000	89%

- Overslag for indkøb baseret på Region Nordjylland og Region Midtjyllands klimaregnskab

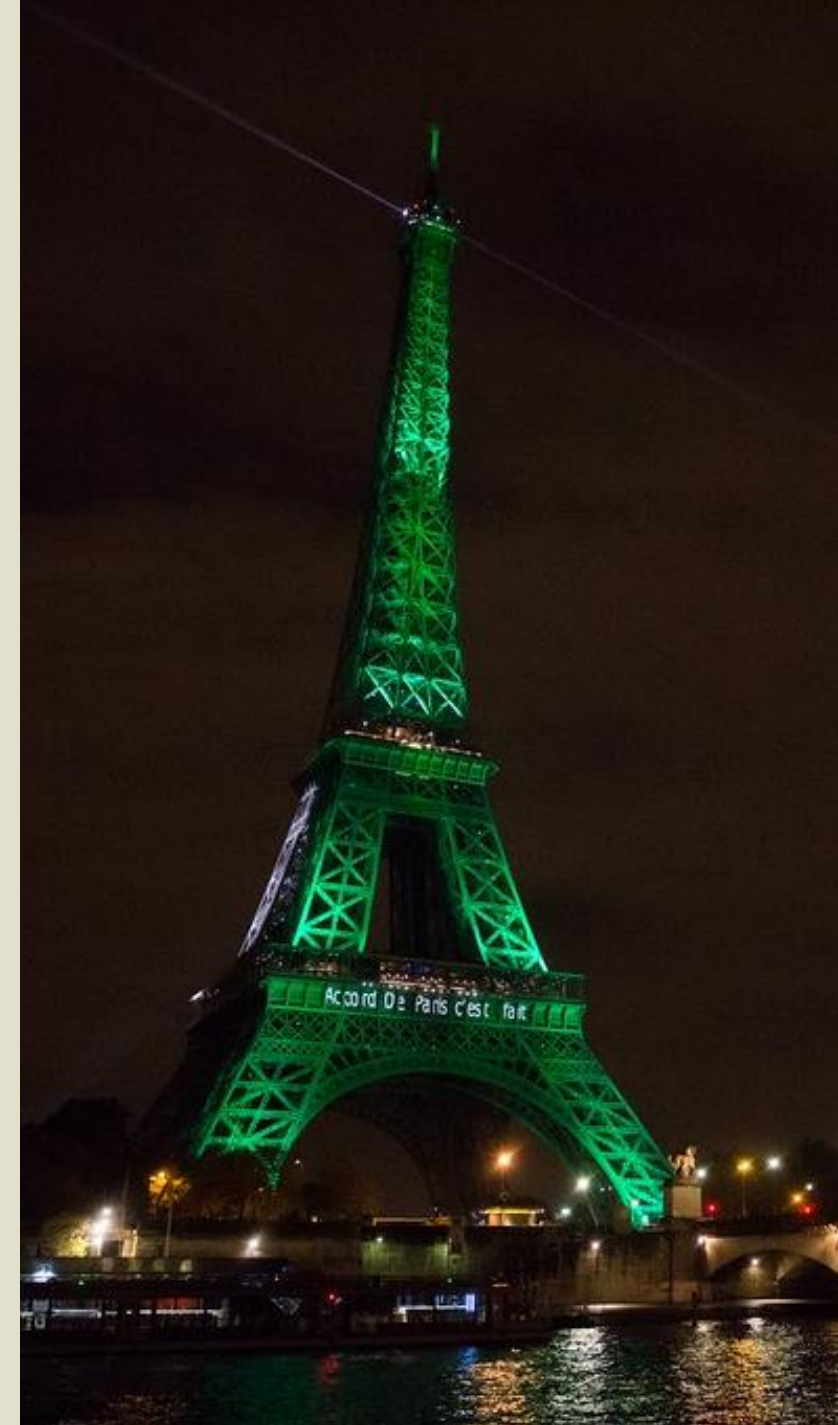
Indkøb betydning for regionens samlede klimabelastning

Byggeri og anlæg	16 %
Medicin	13 %
Tjeneste – og sundhedsydelser	12 %
IT	3 %
Fødevarer	3 %
Møbler og inventar	1 %
Resten fordeler sig på øvrige 226 udbudskategorier	51 %

Regionens politik på området og globale/nationale dagsordener

- **Region Hovedstadens politik på området**
  - Regionens indkøbspolitik
  - De fem fælles fokusområder
  - Budgetaftalen
  - Handleplan for FN's verdensmål
  - Grøn Drift og Udvikling (GDU)
- **Nationale og globale dagsordner**
  - EU's plastdirektiver og direktiver om affaldsgenanvendelse
  - Klimamålsætning fra Regeringen og Paris-aftalen

Konkrete handlemuligheder (I)

- **Cirkulær Økonomi**
  - Genbrug, reparation, genanvendelse
- **Miljøvenlige materialer**
  - Biobaserede, lav vægt, genanvendt, genanvendelighed
- **Energiforbrug**
  - Energi ved produktion, transport
- **Uønsket kemi**
  - Farlig kemi i produktionen og i produktet

Konkrete handlemuligheder (2)

- **Miljøkrav i udbud**
  - Udfordring: Kræver langsigtet indsats, da markedet skal se kravene vægtet, før de omstiller sig. Kan være fordyrende på indkøbspris
  - Effekt: Kan rykke markedet på sigt, hvis miljø vægtes højt
- **Offentlig Privat Innovation**
  - Udfordring: Tids – og ressourcekrævende at drive projektet.
  - Effekt: Kan sikre store miljømæssige forbedringer
- **Omstillingsprojekter i klinikken**
  - Udfordring: Kræver bred opbakning i regionen og ressourcer
  - Effekt: Kan sikre store miljømæssige forbedringer

Handlemuligheder – forslag til drøftelse

1. Flere ressourcer

- Flere ”grønne indkøb” ressourcer og kompetencer til indkøbsafdelingen
- Midler til OPI / leverandørsamarbejde der sikre udvikling af grønne produkter
- Frikøb af kliniske ressourcer
- Tvær-organisatorisk team til implementering af grønne indkøb (omstillingsprojekter)

2. Målbar plan for grønne indkøb

- GDU samarbejdet omhandler grønne indkøb, energi, transport og affald – som det eneste område er der *ikke* en plan med målbare mål for grønne indkøb.

3. Pulje til grønne indkøb

- Pulje der kan søges internt til at dække meromkostninger hvis der skal købes dyrere bæredygtige produkter

4. Politik/mandat til grønne indkøb

- Mandat til at vægte grønne indkøb ift. andre hensyn